

Vládne-li ve světě Tao,
pošleš jezdecké koně hnojit pole
Nevládne-li ve světě Tao,
založíš na venkově chov válečných
koní
Nic nepůsobí tak velkou pohromu
jako neznat míru
Nic nepřináší větší škodu
než po něčem přlíš toužit
Kdo je spokojen s tím, co má,
je vždy spokojen

Lao-c'

Foto: Jiří Jakovlenko

Úvodem

Květen povzbudil naši chuť k životu. Někdo se nedá; přijde-li o zaměstnání – ať se o něj postarají jiní, ztratí-li svobodu, ať bojují jiní. „Ať po mě uklízejí, spravují, stavějí, ať mě baví; a nic po mě nechtějí“. Mladý, zdravý bezdomovec zebal o stovku. „Proč nepracujete?“ „Já mám svou svobodu.“ „Tak víte co? Vy máte svou svobodu, já svou stovku, ponechme si každý své.“

Květen je i pro nás poválečné radostnou ozvěnou konce války. Stínem bylo pomyšlení na padlé a umučené. Vzkříšení Ježíše je ale elegantním řešením i pro ně. Zmrtvýchvstání je událostí většího významu než konec II. světové války.

Velikonoční doba vrcholí Svatodušním sesláním, Svatodušní období trvá už dva tisíce let. Duch boží nám nabízí výbavu k dotváření světa a k přípravě nového příchodu Ježíše. I rostliny po odkvětu nalévají své plody, aby svým časem přinesly svou úrodu. /v

BOŽÍ TĚLO

Co takhle nazvat tento svátek „Slavnost tělesnosti Krista“? Díky tomu, že se Logos stalo tělem, mohli jsme uslyšet větu „Kdo vidí mne, vidí Otce“, vidí Boha! Díky tomu jsme my lidé měli možnost se ho i dotknout. Po zmrtvýchvstání vyzývá Ježíš apoštoly: Dotkněte se mne! Nám to říká ještě vyhraněněji: Vezměte a jezte! To je mé tělo! To je má krev! „Tělesněji“ se to už víc nedá vyjádřit. Ani uskutečnit...

Duše se totiž projevuje i tělesně, materiálně. Podání ruky, pohlázení, polibek, objetí – to vše je výrazem toho, co se děje v lidské duši. Proto matka často pohladí své dítě, proto člověku nestačí foto, telefon, dopis, ba ani vidění: chce tělesný dotyk. Matka vidí své dítě na infekčním oddělení za sklem, ale je nešťastná: nemůže je pohladit. Ve vězení se dva pokoušejí dotknout se alespoň prstem přes kovovou síť. Kristus je člověk par excellence, jeho oslavené srdce je lidské, leč nabitó absolutní, božskou energií. Nemůže se tedy neprojevit i lidsky – dotekem – a to přes všechny zábrany a překážky mezi dvěma světy: tím jeho, oslaveným, a světem našim,

SLAVNOST FARNOSTI

Při slavení slavnosti Nejsvětější Trojice na Orlici přijalo třicet našich mladých farníků svátost dospělosti.

Milí biřmovanci,

blahopřejeme Vám k tomu-
to kroku. Pěstujte si noblesu svobodných
božích dcer a synů. Nikdy se nekrčte. Bůh
se k nám vždy hlásí (dokonce i při našem
selhání).

Jak vidno, máme pro něj velkou cenu.
S ním můžeme prožít pěkný a cenný život.
Bůh je největším Dobrodruhem (druhem
v dobru).

Dary, které jsme dostali a dostanete, mají
sloužit. Dům slouží k přebývání, pole má
nést úrodu, firma má prosperovat.

Ať Vám je s Bohem dobře. Bude-li lidem
okolo Vás dobře s Vámi, nežijete nadar-
mo. *Vaše farnost*

dosud neproměněným. On tam přece jen vni-
ká, dokáže to. On se nemůže dočkat, až s ním
budeme navždy. Děkujeme za eucharistií!

Jan Rybář

CO MŮŽEME ČEKAT OD DUCHA SVATÉHO aneb na nic si nehrajme

V Bibli čteme o darech Ducha svatého. Rádi bychom uměli uzdravovat nemocné nebo alespoň mluvili jazyky. Pošilháváme po darech Ducha nebo se naopak tváříme, že jich není třeba.

Při slavnosti Soslání Ducha svatého bych čekal při čtení z evangelia něco pro „pokročilé“. Ne, ne, začíná se prvním krokem, žádné přeskokování. „**Večer - prvního dne po sobotě - přišel Ježíš a řekl učedníkům: ‚Pokoje vám‘.... Učedníci se zaradovali ... Znovu jim řekl: ‚Pokoje vám. Jako mne poslal Otec, tak já posílám vás‘. Po těch slovech na ně dechl a řekl jim: ‚Přijměte Ducha svatého. Komu odpustíte hříchy, tomu jsou odpuštěny, a komu je neodpustíte, tomu odpuštěny nejsou.‘**“ (Srov. J 20,19-23)

Duch, dech a pokoj spolu souvisejí. Duch boží pracoval na tvoření kosmu. „Hospodin vytvořil člověka a vdechl mu v chřípí dech života.“ (Srov. Gn 2,7) Duch pracuje také u zrození „nového člověka“. Zrození z Ducha se odehrává v oblasti psychické a je podobné zrození tělesnému.

„Do království božského se potřebujete narodit z vody a z Ducha“, říká Ježíš Nikodémovi. Proto Ježíš po zmrtyvýchvstání dechl na apoštoly: aby měli jeho Ducha, aby se stali novým stvořením.

„**Co se narodilo z těla, je tělo, co se narodilo z Ducha, je duch.**“ (Jan 3,6)

Narození z vody

Jan Předchůdce Páně vyzýval k obrácení: „Kdo přiznáváš, že jsi ohrožen zlem (nejen zvenku) a stojíš o Boží záchranu, sestup do Jordánu.“

Ježíš k „obracení“ ještě přidal nutnost zamýšlet se nad svou představou Boha. (Položil život kvůli tomu, aby se ukázalo, kam vede špatná představa o Mesiáši a zcestná představa o Bohu. Židé Ježíšovu výzvu tragicky podcenili.)

„Narodit se z vody“, znamená, umět si přiznávat chyby (nejen hříchy) a stát o pomoc Boží.

Narození z Ducha

Před přirozeným narozením se nás nikdo neptal, zda stojíme o život, ale při narození z Ducha už na naší volbě záleží.

V lidské rodině vládne nějaký duch. V Boží rodině je Duch svébytnou osobností.

Na Ježíšově jednání vidíme, jak Bůh jedná a jak to v Boží rodině chodí. Kdo si chce tyto způsoby osvojit, kdo se chce Ježíši podobat, touží přijmout jeho (a Otcova) Ducha.

Ježíš říká, jak se dá do Boží rodiny vstoupit. Např. u Jana 14,15.21.23 čteme:

„**Milujete-li mne, budete zachovávat má přikázání.**

Kdo přijal má přikázání a zachovává je, ten mě miluje. Toho bude milovat můj

Otec; i já a dám mu to poznat.

Kdo mě miluje, bude zachovávat mé slovo, a můj Otec ho bude milovat; přijdeme k němu a učiníme si u něho přibýtek.“

Prvním krokem, podmínkou k novému narození, je přiznávat selhání a prosit za odpuštění.

Druhým krokem je přijetí Ducha, který je v boží rodině.

Jak k tomu může dojít?

Bůh svůj lid po staletí, přinejmenším od Mojžíše, vyučoval. „**Svůj zákon jim dám do nitra, vepíše jim jej do srdce. Budu jim Bohem a oni budou mým lidem. Už nebude učit každý svého bližního a každý svého bratra: »Poznávejte Hospodina!« Všichni mě budou znát, od nejmenšího do největšího z nich, je výrok Hospodinův.**“ (Jer 31,32-33) Pak se nám začal intenzivně věnovat sám Syn.

„**Je psáno v prorocích: ‚Všichni budou vyučeni od Boha‘. Každý, kdo slyšel Otce a vyučil se u něho, přichází ke mně.**“ (J 6,45)

Ježíš učil, upozorňoval, opravoval, připomínal, varoval.

Než „vstoupil na nebesa“ přislíbil: „**Pošlu vám Přímluvce. Ten vás uvede do veškeré pravdy.**“ (Srov. J 16,7.13)

Duch nám pomáhá porozumět Božímu slovu, ale nebude nám další Boží slova říkat. Vše už bylo řečeno. „**Dal jsem vám poznat všechno, co jsem slyšel od svého Otce.**“ Srov. J 15,15b. (To jen někteří netrpěliví a povrchní hledají další a další zjevení.)

Paraklétos není jen Utěшитelem, ale především Průvodcem. (Někdo řekne smutnému nebo ustaranému: „Já s tebou cítím, to máš trápení, já tě lituji, ale nebude tak zle, jak to vypadá ...“ – to je utěšitel. Maminka pofouká, polituje, pochová, přidá bonbón – je utěšitelem.)

Průvodce nenosí nikoho na zádech, ukazuje snazší cestu, chrání, upozorňuje na důležité věci – v pravý čas na určitém místě. Třeba ve vlaku z Prahy do Plzně nás průvodce v pravou chvíli upozorní: „Teď se podívejte vpravo“, a my zahlédneme Karlštejn. V horách:

„Dobře se držte lana, opatrně sestupujte, tam nechoďte ...“

„Duch vás naučí všemu a připomene vám všecko, co jsem vám řekl“ (srov. J 14,26).

Absolvent autoškoly už zná předpisy, složil z nich zkoušku, ale často potřebuje ještě někoho, kdo jej bude uvádět do umění bezpečné jízdy. (V některých zemích musí mladí řidiči rok jezdit se starším řidičem.) Takový průvodce jízdou nepřednáší předpisy, ale připomíná je a upozorňuje.

Duch svatý se nepřimlouvá u Otce (ten není sklerotik nebo skoupý na slitování), ale u nás. Maminka nám říkala: „Pusť se do toho, zajdi za ním, neodkládej to.“ Podobně se přimlouvá Duch svatý.

Od Ducha můžeme očekávat upozornění, ale to dostaneme až na určitém místě, když dojdeme v Písmu na určité místo (je to jako s upozorněním na výhled Karlštejna).

Můžeme věřit, že jsme při křtu byli obdarováni Duchem božím.

I další dary nám jsou zdarma nabízeny. Jen je třeba o nich vědět, pečovat o ně, přijmout pravidla Ducha a naslouchat jeho připomínkám. Statek, pole, firmu, peníze nebo hřivny, nedostáváme k lenošení nebo abychom měli co prodat. Dary nesvazují, nepoutají, ale zavazují k hospodaření. Mají nést další dobré ovoce. Všimněme si jak hospodaří šlechta - s majetkem nejen hmotným. (To marnotratný syn majetek prohrál.)

Povinností učedníka je znát, co říká Mistr (bez znalosti si dovednost neosvojíme). Duch Svatý nám připomene to, co nám Ježíš řekl, pomůže nám pochopit boží slovo. Ale jenom tenkrát, budeme-li je znát a budeme-li nad ním přemýšlet. Samozřejmě, tomu, kdo nechce číst evangelium, tomu Duch svatý nemá co připomenout.

Až znalý člověk dokáže rozpoznat, co je od Ducha božního a co od našeptávače.

Když jsme delší čas žili s rodiči, napadne nás, co by v určité situaci řekli. Děti z dětského domova, které viděly rodiče dvakrát do roka, nemá co napadnout, nebyly rodiči vedeny, žádných rad se jim nedostalo.

Duch svatý k nám nebude promlouvat tak, že bychom jasně slyšeli nějaká slova, ale přichází v podobě myšlenky, vnuknutí (ne vše, co nás napadne, je od Ducha božního, ne každý nápad, reklama, rada je poctivá ...) Bez znalostí Ježíše ale těžko rozlišíme Ježíšova Ducha od podvodníků, pravého proroka od nepravého. A dobré slovo druhého od jeho nedobrého slova. (Kdopak máme ve všem pravdu?)

Máme přísloví: „Štěstí přeje připraveným“. Biblicky je to řečeno dokonaleji: **„Kdo hledá najde, kdo tluče, bude mu otevřeno, kdo prosí, dostane.“** (Srov. Lk 11,9-10)

Duch se „nemůže dočkat“, jak bude pomáhat hledajícím. Také máte zkušenost, že narazíte-

li v Bibli na místo, kterému hned nerozumíme a hledáte-li a ptáte-li se, často vám brzy přijde odpověď naproti? Někdy stačí číst o kousek dál, nebo na jiném místě a najednou se to objasní. To může být od Ducha božního. Duch svatý nám Ježíšova slova pochopitelně připomíná s velkou chutí a radostí. Nejen při promyšlení textů Bible, ale kdykoliv, i při práci. Navede nás při četbě evangelia, zasáhne do naší psychiky, napoví a vytvoří nám schopnost myslet a žít novým způsobem.

Setkávání s Duchem má své zákonitosti. Duch svatý je v Bibli popisován jako plamen ohně nebo holubice. Oheň je velikým dobrodiním. Hřeje, svítí, mění kvalitu; je rozdíl jíst syrové maso nebo zrní, oheň kalí nejen ocel. Oheň - třeba v autogenu, dokáže propálit i silné železo, ale stačí otočit kohoutkem a plamen zhasne. Zkusme chvíli přemýšlet o užitečnosti ohně ...

Oheň je ale třeba živit, pečovat o něj. A snadno se dá uhasit.

Holub je inteligentní plachý pták, není dravec. Aby nám sedl na ruku nebo na rameno, je třeba se trpělivě a tiše chovat. Holub si nenechá poroučet. Nechytíme jej do rukou a stačí udělat rychlejší pohyb a ulítne.

S Duchem nelze manipulovat, je třeba se k naslouchání toho, co nám připomíná, ztišit. Vzpomeňme setkání Eliáše s Bohem v tichém vánku, nebo služebníka božního: „Není hlasitý, nedá se slyšet na ulici“. (Srov. Iz 42,1-7)

Ticho je důležitým „prostředím“ pro setkávání. Jen ten, který se umí setkávat se sebou, snese sebe sama v tichu, jen takový se může v hlubší rovině setkat s druhým. To platí i o setkávání s Bohem. Víme, že nevyžádané rady se míjejí účinkem. Duch boží je moudrý, nevnučuje se, není vlezlý, nezasahuje do naší svobody rozhodovat.

Každý je odpovědný za svůj život. Kdo se neptá, nelze mu pomoci, žádná nověna k Duchu svatému mu nepomůže.

Pokoj (šalom) je plností darů Božích. Odpuštění patří mezi stěžejní dary. Ježíšovo obdarování Duchem a výzva k odpouštění není adresována zpovědníkům, ale nám všem. Bez odpouštění není možné smíření, natož soužití. Bez smíření nedostaneme pokoj Boží ani jiné dary Ducha. Proto Ježíš v den vzkříšení odpouštění znovu zdůrazňuje. Jestli si neodpustíme, prohlubují se propasti mezi námi, narůstají vzdálenosti. Před vstupem do nebe nebude nikdo tlačit zneprátené strany, aby si podaly ruce. Hrozí nám, že zůstaneme v neodpuštění a sváru.

Samozřejmě odpouštění předchází poznání a přiznání chyby. Duch nás chce přivést k hlubšímu poznání.

Jenže jak může Duch svatý ovlivnit někoho, kdo např. nezná Ježíšovo přikázání: **„Mějte se na pozoru! Když tvůj bratr zhřeší, pokárej ho, a bude-li toho litovat, odpusť mu. A jestliže proti tobě zhřeší sedmkrát za den, a sedmkrát k tobě přijde s prosbou: 'Je mi to líto', odpustíš mu!“** (Lk 18,3-4)

Jen jedno je velký

Teď na svoje starosti myslím
jak vítr mně převracel kajak
jak sem se vo život bál
mý trápení zdálo se velký
bez konce zdála se bída
ale jen jedno je velký
jen jedno je vopravdu velký
v iglu na daleký cestě
dočkat se velikého dne
uvidět šedivý svítání
světlo co naplňuje svět

eskymácká poezie

Nebo: „Říkám vám, ten, kdo se hněvá na svého bratra, bude vydán soudu; Přinášíš-li tedy svůj dar na oltář a tam se rozpome-neš, že tvůj bratr má něco proti tobě, nech svůj dar před oltářem a jdi se nejprve smí-řit se svým bratrem; potom teprve přijď a přines svůj dar. Dohodni se svým protivníkem včas, dokud jsi na cestě k soudu, aby tě neodevzdal soudci a soudce žalá-řníkovi a byl bys uvržen do vězení. Amen, pravím ti, že odtud nevyjdeš, dokud neza-platíš do posledního haléře.“ (Srov. Mt 5,22-26)

„Jestliže odpustíte lidem jejich přestoupe-ní, i vám odpustí váš nebeský Otec; jestliže však neodpustíte lidem, ani váš Otec vám neodpustí vaše přestoupení.“ (Mt 6,14-15) Znovu řeknu: bez odpuštění se nemůžeme narodit z Ducha a nedostaneme další dary Ducha.

Dobře ovšem víme, že odpuštění nelze naří-dit ani sobě samému. Lze k němu dojít až po vzájemné ochotě naslouchat druhému, po hledání řešení vzájemných sporů a pravdy, po uznání chyby a po omluvě.

(Nepřehlédněme, že Hospodin vícekrát řekl, nebudete-li stát o správné poznání, přestanu vás chránit!)

Setkávání s Bohem má svá pravidla a určitou posloupnost. Otec nás vyučuje k rozeznávání dobra a zla, spravedlnosti a nespravedlnosti. Ježíš je další cestou a Duch je Průvodcem.

Na cestě se nedá nějaký větší úsek přesko-čit. Bez dobrých znalostí „Mojžíše“ těžko rozpoznat v tesaři z Nazareta Mesiáše. Bez znalostí Ježíšovy výuky nám nemá co Duch připomínat.

Kdo si myslí, že si na cestě k Bohu něco nadejde, mylí se. Zabloudí. Židé nejsou hlou-pější než my a 2 tisíce let bloudí. Míjejí se s Mesiášem.

My můžeme postoupit dál. Duch nám nabí-zí své dary. Ale nemá smysl si na něco hrát nebo něco předstírat. /v

MOJE MATKA MILADA HORÁKOVÁ

Když bylo Janě Kánské šestnáct let, její matka jednoho červnového rána oběsila na dvoře pankrácké věznice.

Poznali byste ji na první pohled, své matce je dost podobná. Upravená, uměřená paní, žijící dnes ve Washingtonu, mluví i po letech v Americe pečlivou češtinou. Rozhovoru se Jana Kánská (73) nejdřív bránila („jsem takový privátní člověk“), protestovala i proti focení („nedělejte ze mě cover girl“). Pak, zřejmě vycepaná starým životem s StB v zádech, odpovídala, jak nejstručněji to šlo, a úzkostlivě se snažila zbavit svá slova emoci. Její přímost vzbuzovala respekt.

Četla jsem včera dopisy, které vaše matka napsala v červnu 1950, v posledních hodinách svého života, členům rodiny. Ačkoli to bylo její poslední přání, dopisy vám tehdy nevydali. Kdy jste je poprvé četla?

Až v lednu 1990, když jsem prvně, po víc než dvaceti letech, přijela do Čech. Dala nám je ministryně spravedlnosti Dagmar Burešová. Vlastně nemám ponětí, kde byly, asi někde na ministerstvu.

Jaký to byl pocit, držet po čtyřiceti letech v ruce matčin poslední dopis?

Štrašný... Bylo to velmi emotivní, smutné. Celá ta návštěva byla emotivní, tady byli najednou všichni tak nadšení z té změny. A právě tehle moment patřil pro mě možná k těm nejzávažnějším. Bylo opravdu hodně těžké to vstřebat.

Věděla jste celá ta léta, že ty dopisy existují?

Ano, protože na poslední návštěvě pár hodin před popravou nám maminka řekla, že nám je napsala. Byla jsem tam tenkrát já, moje teta, tedy maminčina sestra Věra Tůmová, a její muž. Teta potom žádala mnohokrát o vydání dopisů, ale bylo jí sděleno, že je zkrátka nedostaneme.

Příznám se, že na mě nejvíc působily ty nejobyčejnější věci z dopisů: Například jak vám maminka doporučuje, abyste nesešlapávala botičky, každé ráno čtvrt hodiny cvičila a nenosila hluboké výstřihy...

(rozesměje se) Tam byly ještě i jiné věci, třeba abych si myla pravidelně krk! To bylo po těch letech, jak bych to řekla česky ..., zkrátka dotýkalo se mě to velmi. Promiňte, občas hledám slova, někdy se mi stává, že si na anglické po těch letech vzpomenu dřív než na to české. A obráceně.

Vaše matka si přála, aby vám dali její snubní prsten. Nosíte ho?

Ne. Tyto věci, které byly cenné, jsme nedostali. Jen nějaké její šaty. Ještě pořád je doma mám.

Jedna její prosba mi připadá až groteskní: totiž abyste poděkovali velitelství věznic na Pankráci „za patřičnou péči“. Byla to ironie?

Nene, pravděpodobně to spíš bylo nařízeno. Ona se taky až do posledních chvil snažila nám co nejvíc ulehčit situaci a tohle byl zřejmě jeden z těch momentů.

Milada Horáková, na rozdíl od ostatních odsouzených, nepožádala sama o milost. Místo ní jste to udělala vy a váš 81letý dědeček, její otec. Věřili jste, že se Gottwald slituje, když ho navíc o milost telegramem žádal i Albert Einstein?

No, to víte... Naděje umírá poslední. Ale nestalo se tak.

Bylo vám tehdy šestnáct. Co jste si vlastně o té popravě myslela?

To byly drastické momenty, hodně jsem to prožívala. Ale že bych o tom nějak zvlášť přemýšlela, to ani ne. Já byla ze všeho trošku vyděšená, atmosféra doma byla velmi tísnivá. Ale celou tu dobu procesů jsme taky sprádali plány, jak by se to dalo ještě nějak zvrátit. Bohužel marně.

Kdo z rodiny tu situaci nesl nejhůř?

Všichni to nesli těžce. Ale pravděpodobně nejhůř moje teta Věra Tůmová, maminčina mladší sestra, která v tu dobu byla zrovna

těhotná se svým prvním miminkem.

Dnes se zdá neuvěřitelné, že tehdy přišlo na adresu státních institucí přes 6000 rezolucí, v nichž občané, dělnické kolektivy, dokonce školní děti žádali o trest smrti pro „zrádce a záškodníky“. Do soudní síně nosili ty dopisy v prádelních koších. Nezapomněla jste za tu „nenávist pracujících lidí“ na Čechy?

Ne. Já nemám tyhle postranní myšlenky. To bylo všechno organizováno komunistickou stranou. A v řadě případů jistě pod velkým tlakem, pod strachem ze ztráty zaměstnání.

Na přelíčení svázeli diváky jako na gala-představení. Byla jste tam i vy?

Nene, my jsme ani neměli povoleno tam přijít. Ale pravděpodobně bych tam nešla, ani kdyby to dovoleno bylo. Já nikdy nebyla ještě ani v Terezíně, kde maminku za války věznili nacisté, což si vyčítám. Říkám svému muži, aby jednoho krásného dne takový výlet naaranžoval, a já tam prostě pojedou. Sama se k tomu ještě pořád nemůžu odhodlat.

Jaký byl váš vztah ke komunistům? Nenáviděla jste je za to, že vás připravili o mámu?

Nenávist... Já nemám opravdu k nikomu nenávist. Ale myslím si, že ten, kdo je komunist z přesvědčení, nemá to v hlavě v pořádku. A kdo je komunist z kariérních důvodů, je zkrátka bezcharakterní.

Jak vnímáte to, že komunisté stále hrají roli v české politice?

To je velká škoda a taky velký dluh, že se s tím už ze začátku této nové éry něco neudělalo. Myslím, že ta strana měla být určitě zakázána.

Jaký byl váš život po procesech? Hrozilo, že skončíte v dětském domově?

Ne, to ne, směla jsem žít u tety. Já potom byla vlastně takové dítě celé rodiny. Všichni se mi to snažili vynahradiť. Ale samozřejmě to mělo podstatný vliv na moje studium, nemohla jsem jít na vysokou školu, jak bych bývala ráda šla.

Vaše matka v dopise píše: „Já bych tě ráda viděla lékařkou.“ Co jste chtěla studovat vy?

Medicínu, no ale to bylo zcela vyloučeno. Hlásila jsem se na ni celkem pětkrát. A jednu dobu vážně hrozilo, že půjdu pracovat manuálně do továrny. Ale potom díky odvážným lidem jsem se dostala jako žákyně na druhou zubní kliniku, kde jsem rok studovala a pak si mě tam nechali jako instrumentářku. A po letech jsem docílila toho, že jsem mohla jít na školu pro zubní techniky, a opět si mě tam nechali. Potom, v roce 1968, jsem už jako zubní technička odjela za otcem do Ameriky. Ukázalo se, že udělat si tu školu bylo rozumné, protože jsem hned mohla začít pracovat, nemusela jsem čekat na žádnou nostrifikaci vysokoškolského diplomu. Nakonec se mi splnil sen, stala jsem se dokonce instruktorkou zubní technologie na univerzitě v Pittsburghu.

Jak vám zdůvodňovali, že vás na medicínu zase nevezmou?

Vždycky našli nějaký důvod. Skutečný byl ale ten, že se mě zeptali, jak se dívám na proces s mou matkou. A když jsem řekla, že jim na to nebudu odpovídat, tak mi poděkovali. A já věděla, že je konec.

Kdybyste se maminky zřekla, nechali by vás studovat?

To vůbec nepřicházelo v úvahu.

Byla jste po exekuci předmětem pozornosti StB?

Několikrát mě pozvali do Bartolomějské. Ale to jsem se snažila nevnímat. Jistě, v těch prvních letech jsme měli zřejmě permanentní dohled, protože tady bylo nebezpečí, že odejdeme. Otec na nás taky čekal v Německu, bohužel marně. Tyhle věci ale nejlíp věděla moje teta, mě se od toho snažili co nejvíc chránit.

Chovali se k vám jako k dceři „zrádkyně“ při výsleších tvrdě?

Ani vlastně ne. Z mého hlediska chtěli vědět úplně nesmysly. Ale jistě to bylo nějakým taktickým způsobem, do kterého jsem neviděla, zacílené. V každém případě to bylo nepříjemné, vytvářelo to napětí.

Jak se k vám chovali lidé?

Někteří kladně, těch bylo méně. A ti druzí jaksi... opatrně.

Co si pod tím mám představit? Že přešli na druhou stranu ulice?

Třeba. Asi tak. Ale spolužáci ve škole se ke mně chovali dobře. Přestože jsem některé z nich později našla v Cibulkových seznamech.

Vaše teta Věra Tůmová byla učitelka. Směla učit i potom?

To ne. Těsně po procesu pracovala jako prodavačka v bazaru. Potom se narodila moje sestřenice, takže byla dlouho doma. Pak dostala práci jako uklízečka, to dělala až do důchodu.

Měli jste nouzi?

Neměli, protože můj otec se velmi staral o to, abychom žádnou hmotnou nouzi nestrádali. Našel cesty, jak nám pomáhat přes jednu vzdálenou příbuznou - Američanku.

V roce 1968 jste za ním odjela do USA.

Jak dlouho jste ho neviděla?

Sedmnáct roků. My se viděli už v roce '66, kdy jsem dostala povolení ho navštívit. On myslel, že tam zůstanu, ale já měla podmínku se vrátit, pro tetu a její rodinu tady by z toho jinak byla velká nepříjemnost. Otec to pochopil, ale musela jsem mu slíbit, že hned jakmile se vrátím, budu žádat o emigraci. Což jsem taky udělala. Trvalo celý rok, než to bylo vyřízeno. Vlastně jsem dostala povolení až v Dubčkově éře. Na nic jsem nečekala a hned jsem jela.

Jaký byl váš život v USA?

Okamžitě jsem začala pracovat u jednoho slovenského zubního technika. Byl šikovný, naučil mě americkou techniku, něco úplně jiného v porovnání s tím, co se dělalo tady. No a za dva roky jsem se vdala a pak jsem pracovala v ordinaci jednoho lékaře jako jeho technička.

Jak jste se vlastně poznala se svým mužem?

On je Čech a poznali jsme se začátkem srpna roku '69 na sjezdu Společnosti pro vědy a umění, což byla organizace, kterou můj otec v Americe spoluzakládal a dodnes existuje. Můj muž učil geografii a urbanismus na pittsburské univerzitě, později přednášel ekonomii.

Mimochodem - dozvěděla se to vůbec vaše matka, že se otcí podařilo tentýž den, kdy ji zatklí, emigrovat?

Ano, ale až na té úplně poslední návštěvě. Teta jí to dala najevo.

Myslíte, že ji to povzbudilo?

Doufejme, doufejme. Jestli pár hodin před koncem vůbec mohlo být něco povzbudivého...

Je pravda, že váš otec utekl z domu tak, jak byl, v pantoflích?

Tak to nebylo, byl v botách. Však on byl také doma neustále plísněn za to, že se nepře-zouvá. A nakonec mu to možná zachránilo život. My měli velkou verandu, na kterou vedly dveře z obývacího pokoje. Byla hodně zarostlá, takže tajná policie, která přišla otce zatknout, si ne všimla, že z ní vedou scho-

dy do zahrady. A tamtudy otec v domácím oblečení utekl. Naštěstí boty měl. Nejdřív se schovával v Praze, pak na Šumavě, odtud ho převedli do Německa. Matku ale už bohužel nestihl varovat.

Ona o emigraci neuvažovala?

Jistěže ano. Jenomže příliš dlouho váhala.

Nikdy, ani v koutku duše, jste mamince nevyčítali, že to nechala dojít tak daleko? Že jste nakonec celá rodina museli žít život, který jste si nevybrali?

To vůbec ne. Moje matka nemohla jednat jinak. Ona byla taková povaha. Spíš si ji člověk celý život bral za vzor. Co by ještě mohl udělat a neudělal, protože neměl její kuráž.

Neutekla, nenechala se donutit ke lži, nepodlehla strachu, zachovala si až do konce lidskou důstojnost. Vnímáte ji jako hrdinku?

No samozřejmě.

Cítíte v sobě některé její vlastnosti?

Nevím, nemůžu se sama odhadnout. Rozhodně ale ona je pro mě stále vzorem. Já se tak odvázná necítím. Cítím se v posledních letech spíš jako matka a jako babička, to ohromně naplňuje můj život. Mám syna, dceru a tři vnoučata. Nádherná. Poslednímu je půl roku. (celá roztaje, usmívá se)

Mluví vaše děti česky?

Ano. Dcera trochu méně, neumí psát, ale můj syn si na univerzitě vzal jako další obor češtinu. Teď už ale skoro devět let bydlí a pracuje v Bostonu a tam nemá žádné možnosti češtinu praktikovat. Takže to vypadá tak, že já s ním mluvím česky a on mi odpovídá anglicky. Je potopený v tom americkém moři, zatímco dcera je se mnou každý den, a to neexistuje, abychom mluvili anglicky, jen když přijde zeť. No a moje dvě vnučky rozumějí česky, protože jsou zvědavé, co si máma s babičkou povídají. Já vám je musím ukázat. (vytahje z kabelky malé album fotografií) Vprostřed je ten malinkej. Už se jich nemůžu dočkat.

Dcera je profesorkou biologie, o synovi jsem četla, že je vědec a zabývá se vesmírným odpadem...

Já vlastně ani nevím, čím se teď zabývá, protože on je ve výzkumném ústavu přidruženém k Massachusetts Institut of Technology v Bostonu. Teď pracuje na laserech, na něčem, co já vůbec nemůžu pochopit, takže se ho pro jistotu ani neptám. Můj muž se někdy zeptá a zdvořile poslouchá, co syn odpovídá. Ale nejspíš tomu taky nerozumí. (směje se) Dcera je teď doma s těmhle třemi miláčky.

V jednom dopise vaše matka píše, že to, co se s ní děje, považuje za zkoušku, kterou na ni seslal Bůh. Věříte tomu i vy?

To já nevím. Myslím ale, že jí to v každém případě ulehčovalo její osud. Matka byla původně katolička, ale když si vzala mého otce, celá její rodina přestoupila na evangelickou víru. Já také věřím, ale nechodím moc často do kostela. Děti jsme samozřejmě nechali pokřtít.

Myslíte na maminku často?

Ano, zvlášť když jsem tady, všechno tu vnímám intenzivněji. Ale i v zahraničí se začalo něco dít, na podzim dostala matka americkou Medaili svobody a v den výročí její popravky v červnu zase pojedou do Toronta pro kanadské ocenění. Je to hrozně důležité nejenom kvůli její památce, ale taky aby se ukázalo světu, co se tady vlastně dělo.

Chyběla vám na svatbě?

Jistěže jsem na ni myslela. My měli malinkou svatbu, byli jsme jen čtyři. A mrzí mě, že jsem si nenahrála, co táta říkal předtím, než jsme šli do kostela. Samozřejmě že tam byla zmínka o mámě. A mluvil tak krásně, že to v mé paměti bylo nad všechn svatební obřad. O životě, o vztahu dvou lidí... Oni se s maminkou velmi milovali, měli krásný vztah, to cítím dodnes, i když už ani jeden nežije. Otec se už neoženil.

Zdává se vám někdy o mamince?

Ano, zvlášť v poslední době. A kupodivu spíš hezké sny, nic tragického.

Vynořuje se vám ještě dnes někdy z paměti to poslední setkání, poslední objetí?

Jestli mi odpustíte, o tom se opravdu nedá mluvit. Ale obejmout jsme se nesměli, nedovolili nám to. To byla zkrátka součást našeho trápení, stejně jako to, že mámu popravili jako poslední ze čtyř.

Vaše matka má symbolický hrob na Vyšehradě, ale pohřbena tam není. Kde vlastně skončil její popel?

To nikdo neví. O této věci se vede od začátku 90. let diskuse a já osobně jsem se zatím nerozhodla pro žádnou verzi. Ale jsem ráda, že Klub Milady Horákové udělal ten památník na Vyšehradě, protože tam chodí lidé, aby si její osud připomněli. Já pro sebe jsem to vyřešila tak, že jsem na hrob jejích rodičů a jejích dvou sourozenců dala desku a ze společného hrobu, kde podle jedné varianty byla její urna tajně uložena, jsem vzala nějaké kytičky a dala je tam. K tomu hrobu chodím.

Takže komunisti se jí báli i po smrti?

Oni se báli všech těch popravených, nikomu urnu nevydali.

Jak jste prožívala listopad '89?

To bylo fantastické! V Americe byl zrovna Thanksgiving Day, který se slaví jako rodinný svátek. No ale my jsme toho tradičního krocana místo u stolu jedli u zpráv CNN! My byli úplně bez sebe, nikdy jsme nevěřili, že se to stane. Když jsem odcházela do exilu, byla jsem přesvědčena, že to je prostě navždycky. Naproti tomu ti, kteří odcházeli po roce '48, si stále mysleli, že se za několik let vrátí, pořád čekali, čímž byli daleko víc frustrováni než my. Ale když se to pak stalo, vnímala jsem to jako zázrak. Ježíš, já jsem nikdy v životě nebyla takhle moc fotografována. (děsí se fotografa, který mění polohy kvůli odleskům na jejích brýlích) Můj muž mi řekl, abych si rozhodně nechala ty brýle, a skryla tak své vrásky. (směje se)

pokračování na str. 12

AKTUALITY

Poprvé ke Stolu Páně pozveme děti v neděli 17. června na Orlici v 10.15 hod.

Dětský den

Cesta kolem světa za 80 minut
sobota 9.6. od 14 h. - Centrum Pod střechou
MC Mozaika

Den otevřených kluboven

sobota 9.6. 14–18 h. - Skautská klubovna,
Letohrad - Kunčice

Hobby sprint na 1/8 míle

neděle 10.6. od 12.30 h. - Šedivská ulice

Soutěž mladých hasičů v požárním útoku
neděle 10.6. od 13 h. hřiště na Kunčicích

MHF – Varhanní koncert

neděle 10.6. v 15 h. – sál ZUŠ na zámku –
pokračování v 15.30 h. - kostel sv. Václava

**Absolventský koncert A. Šrolerové
se sborem Petrklíč**

středa 13. 6. v 17 h. – sál ZUŠ na zámku

Závěrečný koncert ZUŠ

čtvrtek 14.6. v 18 hod. – sál ZUŠ na zámku

Přijímací zkoušky na ZUŠ

pátek 15.6. 16 – 18 h. – sál ZUŠ na zámku

Vernisáž Výtvarného oboru ZUŠ

úterý 19.6. v 17 h. - oranžerie v parku

Den otevřených dveří a Zahradní slavnost
čtvrtek 21.6. od 15. h. - ZŠ U Dvora

**Soutěž ve střelbě na mysliveckém kole:
O pohár obce Lukavice**

sobota 23.6. od 9 h. - Letohrad. bažantnice

Beseda o čínské medicíně

s paní Marianou Rožkaninovou
úterý 26.6. v 16 h. v mateřském centru
Mozaika Letohradě

Závěrečné vystoupení

Dětského tanečního klubu

čtvrtek 28.6. v 18 h. - Dům kultury

Koncert: TONIC „Oldies“

sobota 30.6. ve 20 h. - Ostrov na Orlici

Život Boží křtem přijali

27.5. Alena Ferkelová
Martin Svoboda

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

4.5. Václava Stejskala
15.5. Jiřího Langra
22.5. Boženu Repiskou

Zápis z Farní rady konané 17. května

- Orlický kostel: Oprava vikýře – nesplněna. Zavěšení dveří na hřbitově orlického kostela – nesplněno; pan Vladimír Tomek prosí o trpělivost, protože je lepší dveře namontovat pořádně a ne provizorně. Zasazení dveří spojit s opravou hřbitovní zdi, plánované na letošní rok (peníze na opravu přislíbilo Město).
- Lukavický kostel: pánové Doleček a Dudek upozornili na špatný stav stropu a některých trámů na půdě a na napadení řezeb oltáře červotočem. Zeptáme se vikariátního technika pana Samka, zda o špatném stavu stropu ví, a proč se jeho stav neřešil zároveň s opravou střechy. Všeobecně jsou všechny dřevěné prvky v našich kostelích napadeny červotočem. Nepodařilo se nám zatím sehnat peníze na opravu. Oprava varhan se protáhne do konce září.
- Památkář Ing. Slavík neschválil návrh nové mříže před vchod do sakristie. Navrhuje výměnu okna sakristie za otevíratelné. Tím neutrpí vzhled kostela.
- FR je pro pronajmutí pozemku na Orlici pro umístění včelínu. Podrobnosti projednáme.
- Příprava Svatodušních svátků, včetně vigilie svatodušní, je zajištěna.
- 3.6. bude pan biskup Dominik Duka biřmovat třicet biřmovanců. Slavnost je událostí celé farnosti. Pro všechny připravíme malé pohoštění.
- 17.6. půjdou některé děti poprvé ke Stolu Páně. V Lukavici při bohoslužbě v 8.45 hod, na Orlici v 10.15 hod. Pohoštění zajistíme.
- Během roku pořádáme několik akcí pro celou farnost (společná snídaně v Orlovně po Slavnosti vzkříšení, Kopečková pouť, Kunčická pouť, Svatováclavská slavnost. Ale farnost se potřebuje sejit některé odpovědně, abychom se společně poradili na dalším programu farnosti. Ještě před léty jsme tak činili. Připravujeme anketu pro farníky, z vašich podnětů a přání chceme vyjít k hledání práce naší farnosti.
- Výzva do Okénka: Atentát na R. Heydricha a pan farář Výprachtický (viz článek níže).
- Připomenout výročí atentátu na Heydricha a následné vyhlazení obcí Lidice a Ležáků.
- 29.5. se sejdou na faře rodiče dětí, které půjdou letos poprvé ke Stolu Páně.
- 30.5. se sejdou na faře ti, kteří jsou ochotni připravovat přímluvné modlitby pro bohoslužby.
- Příklad se FR seje 27.6. ve 20 h. na faře.

zapsala: Jana Skalická

ZE ŽIVOTA LETOHRADSKÝCH SKAUTŮ

Skauti z letohradského střediska uspořádali 28. dubna čištění břehů řeky Tiché Orlice. Jednotlivé oddíly si rozdělily úseky řeky od křížku na Horních Kunčicích až po splav na Dolních Kunčicích. Děti sbíraly do pytlů nalezené pet lahve, igelity, různé drobné odpadky, našlo se i sklo a papírové látky. Všichni byli překvapeni množstvím pneuma-

PODĚKOVÁNÍ

Děkujeme dětem i dospělým, kteří před poutí uklízeli kapli a ambity na Kopečku.

Poděkování

Díky Vám se v neděli 27. května vybralo na opravu orlického kostela 17.573 Kč.

Také je možnost přispět přímo na účet: 1323857329/0800, var. symbol 123 (zřízený na tento účel). Po obdržení potvrzení v bance darující dostane na faře potvrzení o převzetí finančního daru.

V letos přemístíme náhrobky do lodě kostela, pořídíme novou el. instalaci, opravíme omítku a vymalujeme kostel. S diecézní liturgickou komisí budeme jednat o úpravě vlastního liturgického prostoru.

SEBEVÝCHOVA

Občas se stane, že je potřeba v kostele uvolnit místa k sezení starším. Děti, které přišly včas si pochopitelně sedly do lavic; nevidí dozadu na starší lidi, kteří přišli na poslední chvíli. Když děti poprosím, vždy ochotně vstanou, ale mrzí mě, že dospělí váhají přijmout místo v lavici. Nechceme se dočkat věty: „Co bych vstával, stejně si nesednou“.

Prosím Vás, kteří stojíte a vidíte někoho potřebného, vyzvěte jej, aby přijal nabízené místo.

Václav Vacek

Blahopřání

Na Svatodušní svátky byli u nás pokřtěni Alena Ferkelová a Martin Svoboda.

Aleno a Martine blahopřejeme Vám a přejeme Vám zakoušet Božího přátelství, které převyšuje všechny naše chyby a nedokonalosti.

tik v řece. Děti se neustále podivovaly nad množstvím odpadků poházeným na břehu a přilehlých lukách. Skauti v Mistrovicích nemají řeku, proto se vydali sbírat odpad okolo silnice směrem na Letohrad. Posbírali celkem dva vozíky odpadu, které kromě jiného obsahovaly skelnou vatu, eternit, zkažené maso a ledničku. Ano, to všechno byste našli okolo našich cest. Krásné, že? Snad si děti odnesly nějaká poučení a zkušenosti, jak rozhodně nenakládat s odpadem a alespoň trochu přispět k čistotě našeho města.

Druhou významnou akcí bylo okresní kolo Svojsíkova závodu, které se konalo 12. května v Žamberku a naše středisko reprezentovalo celkem 7 hlídek. Závodilo se v několika disciplínách jako stavění stanu, poznávání rostlin, znalosti skautského hnutí, uzlování apod. Všem družinám z našeho střediska patří velký dík za odvalu a úsilí, které při závodě vynaložily.

Na závěr bych vás všechny ráda pozvala na „Den otevřených kluboven“, který se koná u příležitosti stého výročí založení skautingu. Přijďte 9. června od 14 do 18 hodin do skautské klubovny pod kunčickým kostelem. Prohlédnete si klubovny několika oddílů, bude připraveno pohoštění a pro děti hry a soutěže!

Jana Faltejsková

NÍZKOPRAHOVÝ KLUB

- „bezpečné dospívání“ i v Letohradu
*/rozhovor Tomáše Kláštereckého
s Lídou Šlesingrovou/*

S pojmem Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež se setkáváme stále častěji. Co to vlastně znamená to „Nízkoprahové“?

Je-li nějaké zařízení nízkoprahové, garantuje tím, že po klientech nebude vyžadovat žádné osobní údaje a že klienti mohou v rámci otvírací doby přijít a odejít, kdy chtějí, aniž by se museli předem ohlašovat, nebo objednávat. Zároveň mohou, tak jako u nás, využít všech nabízených služeb, pokud ovšem respektují předem jasně daná pravidla, se kterými jsou seznámeni, když přijdou. Děkuji za tuto otázku, neboť je stále hodně lidí, kteří si o nízkoprahových službách myslí, že jsou pro lidi s různými handicap, například pro vozíčkáře. Tak tomu ale není. Konkrétně náš nízkoprahový klub je určen pro mládež od 10 do 16 let z Letohradu a okolí.

Dá se tedy říct, že se jedná o druh sociální služby?

Je to přesně tak, nízkoprahové kluby pro děti a mládež jsou již pevně zakotveny v síti sociálních služeb. Mají jasně definované standardy kvality. Rozhodně se nejedná o nějaké „hraní si s dětmi“, jak někdy slyším ve svém okolí.

Dal by se popsat nějaký „typický“ klient Vašeho zařízení?

Mám-li to opravdu hodně zjednodušit, jedná se o chlapce a dívky kolem 15ti let, kteří zrovna neexcelují ve škole a jsou již díky tomu špatně zapsáni u učitelů a spolužáků, nemohou, nebo nechtějí, navštěvovat žádné kroužky, protože je buďto vůbec nezajímají, nebo si je jejich rodiče nemohou dovolit. No a příznivec si, že pro takového patnáctiletého „týpka“ je představa úterního odpoledne v Letohradu skutečně značně zatuchlá ... Tráví proto čas raději v partě, než doma, a aby do té party zapadli, tak se samozřejmě nechtějí ničím odlišovat a dělají méně nebo více společensky nepřijatelné aktivity, které

jsou v té skupině „normální“...

Znamená to, že k Vám chodí jenom „problémoví adolescenti“?

Tak to určitě ne, bylo by kontraproduktivní pracovat pouze s takovýmto jedincem, když nefunguje celý systém kolem něj. Proto vítáme, že k nám chodí i kamarádi a spolužáci těchto našich „typických“ klientů a můžeme tak pracovat i s nimi. Na jedné straně mohou pro ty „problémovější“ sloužit jako dobrý vzor, na straně druhé můžou být ohroženi stejnými problémy, už tím, že jsou v kontaktu s tou či onou subkulturou. A samozřejmě se nebráníme ani spolupráci s celou rodinou, jestliže o to klient požádá.

A jak můžete Vaším klientům pomoci? Co pro ně děláte?

V první řadě jim nabízíme bezpečný prostor. Moc se nám líbí věta, že nízkoprahový klub je bezpečným místem pro dospívání vašich dětí. To si myslím mluvím za vše. Snažíme se v klubu vytvořit atmosféru bezpečí, důvěry. To je první a nejdůležitější krok. Aby klienti věděli, že za námi mohou kdykoliv a s čímkoliv přijít, a aby nám věřili. A když tohle funguje, tak oni potom opravdu přijdou a chodí ... Právě k tomu nám slouží všechny volnočasové aktivity, které mládeži nabízíme, jako stolní fotbal, kulečnick, trampolína apod. A pak už je na nás pracovnících, abychom s tím uměli pracovat, což troufám si říct, umíme. A když by problém klienta přerostl naše možnosti, probereme s ním další postup a odkážeme na nějaké specializované zařízení, které bude lépe vyhovovat jeho potřebám.

Jaké máte plány pro druhou polovinu roku?

V první řadě stabilizovat odborný tým, který je momentálně v optimálním složení. Potom je pro nás samozřejmě důležité neustálé zkvalitňování případové práce s klienty. A vzhledem k místní demografické situaci v Letohradu přemýšlíme o zvýšení věkové hranice pro naši cílovou skupinu do 18ti let, pro mládež v tomto věku tu žádné podobné služby nejsou.

Děkujeme za rozhovor.

MATEŘSKÉ CENTRUM MOZAIKA V LETOHRADĚ

Mateřské centrum Mozaika je otevřené všem rodičům s dětmi, bez rozdílu věku, náboženské orientace a rasy. Od podzimu roku 2006 jsme členy Sítě mateřských center o.s. v České republice. Zaměřujeme se na maminky na mateřské dovolené nebo v domácnosti, ale zváni jsou i tatínkové. Snažíme se odstranit izolaci, která může nastat, když je rodič s dítětem doma. Nabízíme různé aktivity, ale přijít může každý, kdo si chce popovídat, poradit se nebo nechat pohrát děti v kolektivu. Za přínosné vidíme výměnu zkušeností s výchovou a péčí o dítě a také možnost sdílení radostí a starostí spojené s rodinným životem.

Děni v Mozaice se skládá z pevného programu a jednorázových akcí. Pevný program je tvořen z cvičení na míčích pro maminky s dětmi a pro těhotné ženy, které vede paní Hana Štěpánková (vždy v pondělí od 10 hodin). Dále je to tvořivá dílna, kde vyrábíme dekorace a různé ozdoby z rozmanitých materiálů (v úterý od 10 hodin). A nakonec jsou to velmi oblíbené zpívanky – zpívání a hudebně pohybové činnosti rodičů s dětmi, jež vedou dvě ochotné maminky Pavla Zamazalová a Hela Poláčková (vždy v pátek od 10 hodin). Jednorázové akce, které se u nás uskutečňují, jsou například besídky a akce pro děti k různým příležitostem, tvořivé nebo keramické dílny, besedy pro rodiče na aktuální témata, vzdělávací besedy, sebeobrana pro ženy a burzy dětského oblečení a potřeb. V rámci projektu Evropské unie v našem MC také probíhají vzdělávací kurzy. Rádi bychom, aby mezi nás přišli všechny maminky nebo tatínkové, kteří by měli zájem podílet se na chodu centra nebo mají nápady na uskutečnění nějakých akcí. Veškeré náměty a pomoc uvítáme! Také bychom chtěli moc poděkovat všem, jež s námi spolupracují a pomáhají nám.

Aktuální programy a kontakty naleznete na plakátech, na internetových stránkách Sítě MC v ČR nebo na www.uo.caritas.cz.

za MC Mozaika Lída Šlesingrová

BESEDA O ČÍNSKÉ MEDICÍNĚ

V mateřském centru Mozaika v Letohradě se 26.6. od 16 hodin uskuteční beseda o čínské medicíně s paní Marianou Roškaninovou. Paní Roškaninová seznámí účastníky s odtajněnými císařskými recepturami – tradiční čínskou medicínou, s literaturou o této tématice a také s vlastními zkušenostmi a účinky produktů. Paní Roškaninová má zkušenosti s klasickou medicínou (která je efektivní v akutních případech, avšak převážně řeší jen následky nemocí). Východní medicína se zabývá příčinami onemocnění, řeší chronické problémy a veškeré léčivo je na přírodní bázi. Bude možné se poradit co dělat v konkrétních případech a jaké přípravky je vhodné na co používat. V případě zájmu od září uskutečníme besedy na pokračování, kde budou účastníci moci tuto medicínu poznat podrobněji. *za MC Mozaika L. Šlesingrová*

DOPISY ČTENÁŘŮ

Jsem pravidelným čtenářem Okénka a považuji ho za velice kvalitní magazin.

Proto se mi zdá dosti přehnaným, že hned v jinak hezkém úvodníku se naříká nad volbou „komunisty Homolky“.

„What is wrong with him?“ zeptal by se nášinec. To, že je někdo kandidátem za KSČM, která se jeví třetí nejsilnější stranou v Česku, neznačí, že jeho zvolení je jakousi tragédií. Nežiji v Čechách, neznám Homolku a nepouštím, že Homolka může být padouch. Jenomže jeho příslušnost ke KSČM toto padouštví ještě nedokazuje.

KSČM přece deklaruje sociální solidaritu, je proti americkému imperialismu, proti nezákonné okupaci Palestiny, proti privatizaci ČEZ, není mi jasné, co z toho je odsouzeníhodné. Kromě privatizace ČEZ, která zde není známa, většina lidí naší farnosti, inklusive našich kněží zastává identická stanoviska.

Zasloužíme si my také cenzuru? Máme právo na svůj názor? V tom případě má stejné právo i KSČM, jestliže je možné dávat této straně vinu za zločiny minulého režimu, pak je nutné nám Američanům dávat vinu za vyhlazení Indiánů, podporu Hitlerovi, útok na Drážďany, Lipsko, ale hlavně Hiroshimu a Nagasaki, zničení Iráku (sankce a zločinná agrese) a vůbec každý člověk by pak byl odpovědný za zločiny lidí nějakým způsobem s ním spojených, pravdu by věru měl Albert Camus, který tvrdil v novele Pád, že najít důvod na zabití nějakého člověka není problém, problém je najít důvod, proč nechat někoho žít. Jiné než polické úvahy značky /v jsou skvělé, ale toto jsem musel napsat. Nevěřím, že budete mít odvahu moji reakci otisknout, ale i tak volám: „Čest vaší práci.“

*Peter Dolina
Redmond, Washington, USA*

Vážený pane Dolino,

zdravíme Vás přes oceán. Těší nás Váš zájem o náš farní časopis. Možná jste četl úvodní článek z květnového Okénka pohledem Američana. Nebojíme se jestli v Senátu bude o jednoho komunistu více. Poukazoval jsem na lhostejnost voličů. K volbám se jich dostavilo pouze malé procento.

Lhostejnost je nebezpečná. Je dobře, budeme-li každý ve své zemi stát na strážní před vším, co ohrožuje život. Nebyl jsem v USA. Jsme několikanásobně vděční vojákům USA za svou svobodu. Neznám poměry u vás v takové míře, abych mohl odpovědně kritizovat vaše poměry. Od toho tam jsou odpovědní Američané. U nás v Evropě se na prvním místě potřebujeme narovnat k odpovědnosti za svobodu a k činu, v případě jejího ohrožení. Potřebujeme také stále a pečlivěji než dříve hlídat rasisty, antisemity, neonacisty, komunisty a jiné zločince skrývající svou pravou tvář. Podcenění jejich nenávisti se nám vícekrát krutě nevyplatilo. Jako byla

Foto: Magdaléna Straková

STALO SE NA MALÉM MĚSTĚ

Kdyby si dal někdo tu práci a hledal nejuživanější výrazy v předvolebních vystoupeních, dozajista by mezi nimi nechyběla slova „chyby“, „omyly“, „neschopnost“, „nekompetentnost“. Takto se navzájem hodnotí političtí protivníci. Tyto všeobecné monology o selhání jiných však nejsou nijak podnětné, protože je jen výjimečně stvrzuje mravní integrita kritiků. Inspirací, a přímo povzbuzením při rozvažování o lidské omylnosti a odpovědnosti proto pro mě v předvolební době není řeč politiků, ale příběh, který se udál v jednom malém městě.

Oblíbená, zkušená lékařka se zde dopustila chyby při léčebném postupu. Sama si ji hned uvědomila a učinila vše pro to, aby pacient nebyl poškozen. Odvezla ho na specializované pracoviště, a jen díky tomu se pro něj nepřijemná událost obešla bez následků.

Tím samozřejmě není řečeno, že pacient neutrpěl škodu. Musel být krátkodobě pozorován a brát léky. On i jeho rodina měli strach. A lze pochopit, že žádali o odborné prošetření celého případu. K němu ostatně vyběhla

zakázána nacistická strana v Německu, tak by měla být zakázána komunistická strana u nás. Naši komunisté se totiž nedistancovali od své krvavé minulosti. Těžkopádně se učíme ze svých chyb. Jsme pohodlní hlídat zlo, které vždy po prohrané bitvě mutuje do nových mimikrů. Znovu a znovu jednáme jako naivní a hloupoučká kůzlátka, která neumí rozpoznat vlka snažícího se pokaždé mluvit jako maminka kozička. Chceme se učit od těch, kteří v minulosti zlo nepodcenili a uměli je včas rozpoznat. Snažíme se vážně naslouchat těm, kteří prohlédli sice pozdě, ale poučili se. Je třeba si pěstovat čich k rozpoznávání síry a jejich jedovatých sloučeninám v atmosféře.

Je dobře, že si vy, Američané, kladete otázky, zda jednotlivé kroky Američanů byly dobré. Snažíme se hledat podobně.

Někdy neexistuje žádné ideální řešení, jen „Sofiina volba“. Sám jsem nenalezl většího mudrce než jistého židovského tesaře, který ve spletné situaci také zvolil menší zlo nebo

sama lékařka, když bez ohledu na kariéru, možný trest a poškozenou pověst přiznala chybu. Kdyby tak neučinila, sotva by ji bylo možno později dokázat vinu. Rodině pacienta však tento postup ani omluva nestačily: po městě rozvěsila letáky, které varovaly před onou lékařkou a vyzývaly občany, aby se u ní neléčili.

Tady už nešlo o zdraví, satisfakci či spravedlnost. Byl to akt čiré pomsty, pokus zničit člověka, který – až na ono výjimečné selhání – pracoval dobře a pečlivě, jehož lidé měli rádi. A tak se ve městě vzápětí objevily ještě jiné výzvy: na podporu lékařky. Hovořily o tom, že každý z nás, i ten nejvíce odpovědný, někdy selhal. Že ne každý se s tím dokázal vyrovnat tak čestně jako zmíněná lékařka, která se ani na okamžik nezpronevěřila svému poslání: mít vždy na mysli dobro těch, kdo se na ni obracejí. A také se v těch textech psalo o tom, jak snadné je kamenovat, rozvrátit lidský život. Protože – a o tom nic napsáno nebylo – všichni víme, že právě člověk důsledně mravný, bytostně ručící za své povinnosti, více cítí jejich váhu, a přechásto proto pochybuje, zda je schopen jim dostát.

Nebýt oněch výzev na podporu lékařky, dost možná by se své profese vzdala. Podlehla by nátlaku, opustila medicínu. Je dobře, že se tak nestalo, a je dvojnásob dobře, že v tom městě plném volebních plakátů si lidé mohli náhle uvědomit něco, co, jak se mi zdá, svým způsobem také souvisí s dalším spravováním této země. Je to vědomí, jak očištné je přiznat omyl, ale kolik to zároveň stojí odvahy. Jak ničivé jsou osobní zášť. Jak lehké je ublížit. Jak důležitá je vzájemnost a jak snadno se pak dá pomoci. A politiky zvláště by mohlo potěšit poznání, že člověk může udělat chybu, a přesto je možné mít ho rád.

Jenže o tom se ve volebních kampaních politických stran nehovoří.

Leo Pavlát

chcete-li větší dobro.

Kritika minulosti nás vede k sebekritice našich současných postojů. Je třeba si pěstovat statečnost a solidaritu. Víme co nám hrozí. „Neměněme-li se, budeme podobně hynout a ubližovat jiným, jako naši předkové.“ (Srov. Lukáš 13,1-5) *Václav Vacek*

RODINA

MÁMA KONTRA BABIČKA

Někdy je docela zábavné sledovat komunikaci babiček a jejich dospělých dcer či snach – matek malých dětí. Kdybychom zavřeli oči a jen poslouchali, mohli bychom získat dojem, že jde i dialog matky s pubertální dcerou, a přitom se spolu dohadují dvě dospělé ženy.

Tématem sporů mezi maminkami a babičkami může být ledacos – oblékání dětí, jejich krmení, výchovné zásahy, vedení dětí k osobní hygieně ... Silné emoce ze strany prarodičů často vyvolá už výběr jména dítěte. Prostě rozeprím se meze nekladou. Spory a rozbroje mohou nadlouho poškodit komunikaci mezi mámou a babičkou a pochopitelně se podepíší na tom, jak se v atmosféře neustálého dohadování cítí malé dítě.

Dávám, musíš poslouchat!

Mladé mamince Radaně mohly všechny uštvané mamky, které se pohybují v kolotoči domácích prací, nákupů a péče o dítě jen závidět. Obě babičky se totiž velmi angažovaly v péči o mladou rodinu. Chodily na nákup, pomáhaly s úklidem a vařením, braly si děti na prázdniny. U mladých tedy byly „pečené vařeně“. Časem jim ale nestačila role pouhé pracovní síly a nákupčičky, rády by měly trochu větší pravomoci (koneckoneců nakupovaly za své peníze a úklidem a pomáháním mladé rodině trávily svůj volný čas). A tehdy vznikly spory – babičky začaly zasahovat do režimu dětí, komentovaly každý výchovný zásah a nebylo možné je nijak usměrnit. Prostě si nedaly říci.

Jsi ještě „malá“, my to víme lépe!

Maminka Marie se celé dětství a dospívání potýkala s tím, že ji rodiče podceňovali a neustále jí dávali najevo, že je ještě malá, neschopná, nešikovná. Příčinou toho, že Marie je „nemešlo“ a má jeden úraz za druhým, je její dyspraxie a oční vada. Časem se ale naučila s touto „výbavou“ žít a kompenzovat své nedostatky. Když se Marii narodila malá Markétka, měla její matka pocit, že to nemůže dobře dopadnout, když „ta naše Maruna je takový hrom do police, nikdy nic pořádně neuměla, vařit se nenaučí, je prostě neschopná“. Každá návštěva pak byla poznamenána komentáři typu: „Tak co, jak ti to jde? Doufám, ti ještě Markétka nevypadla z ruky, víš, jak jsi nešikovná. Jak ji to krmíš! Vždyť ji udusíš, chudinku. Doufám, že nebude po tobě!“ Marie, která se pochopitelně potýkala se spoustou

Foto: Martin Sirkovský

problémů a často si nevěděla rady, by se raději kousla do jazyky, než by se na něco zeptala vlastní matky.

Můžeme se vyhnout sporům?

Jednoduchý recept, jak z maminky a babičky, které se topí ve sporech a neustále se o něčem dohadují, neexistuje. Přesto se můžeme pokusit o zmírnění situace. Maminkám, které by rády zklidnily situaci, snad pomohou následující taktické rady.

CO OKO NEVIDÍ, SRDCE NEBOLÍ! I když nás někdy trápi, že náš miláček nemá u babičky svůj „režimek“ a že ho babička jistě rozmazlí, nakrmí sladkostmi a dovolí mu úplně všechno, zkusme se od toho oprostit. Možná je pro nás cennější strávit několik hodin volnosti, když nám dítě hlídá babička, než babičku stále kontrolovat a dohadovat se s ní. Těch několik hodin nebo dní, které dítě stráví u prarodičů, ve skutečnosti tolik škody nenadělá. Možná se nám vrátí se zkaženým žaludkem po kvantu cukrátek, ale taky si užije pocit, že je má babička ráda. A my se můžeme v duchu usmívat, když si uvědomíme, že mrňous chvíli nezlobil a neunavoval nás, ale někoho jiného.

Babičky potřebují zalichotit!

Snaha babiček neustále zasahovat do našeho života pramení z pocitu, že už nejsou užitečné a že je nepotřebujeme. Vyplatí se babičku „záukolovat“, pověřit ji sháněním potřeb pro miminko (nezapomínejme však na to, že co si objednáme, musíme zaplatit), nechat ji, aby pro naše mrně uvařila nějakou specialitku. Babička, která je zaměstnaná a má pocit, že nám je nějak prospěšná, pak nemá chuť vyvolávat spory.

Děti potřebují babičky!

Bez babiček to prostě nejde. Někdy překvapí, jaký vztah mají malé děti k člověku, jehož návyky jsou nám třeba nepříjemné. Děti nevidí to, že babičce už neseďí falešné zuby a že si tři měsíce nebarvila vlasy. Nezajímá je, že její oblečení už dávno vyšlo z módy a že světíček, který má tak ráda, už je na vyhození. Pokud je na to neupozorníme my, samy si toho ani nevšimnou. A koneckonec i my budeme jednou staří a možná i legrační.

Není to jen na maminkách!

Míč je i na straně babiček. Nevím, jestli je přesvědčíme, že by i ony mohly zapojit zdravý rozum a překonat pocit, že jsme stále ty neschopné malé holky, ale vyplatí se o to pokusit. Možná budeme mít dojem, že bojujeme s větrnými mlýny, ale za pohodu v rodině a spokojenost našich dětí to stojí.

Mgr. Marie Těhtalová, Děti a My 3/2006

PODVEČER

Stálíce lihotá v hladině rybníka
a šedavě ticho klesá do dlaní
jak do kornoutu

a zatím co štěstí a zármutek
tlachají v altánu u jednoho stolu
ty zkoušíš tykat si
i s nebesy

Svatá prostoto
jak blízko je si všechno....!

Věroslav Mertl

ROZKVELTÝ KAŠTAN

Někdy od puberty mám za to, že k nejpěknějším jevům na jaře patří kvetoucí kaštan. Svícny květy v sobě ukrývají tajemství budoucích trsů bodlinatých schránek, ze kterých se puknutím vykutálí ty lesklé hnědé plody, tak příjemně do ruky, pro něž se na podzim každý rád sehne. Ty květy činí jinak hrdý majestátný strom něžným a vyzývavým. Rok co rok mě ten sladký příslib kaštanu udivoval, takže později jsem považovala za nutné ukázat tento zázrak svým dětem. I stalo se: Když jsem přijela s nejstarším synkem někdy v r. 1997 pod „můj“ rozkvetlý kaštan a s napětím mu ukazovala ten div přírody, ani se na něj nepodíval a tvářil se kysele. „Podívej, jak kolem květů krouží včeličky... a tady leze brouček...“ Nic. Kluk se ani nepohnul a koukal někam na koleje, které vedly opodál. Nezažila ani beruška, natožpak motýlek, hoch trval na svém okázalém nezájmu... Tu ale po silnici přijížděl traktor. Už zdaleka dělal hrozný rámus, kouřil a smrděl. Kluk náhle ožil a nadšeně volal: „Jéééé, kakok, kakok...“ Byl u vytržení, doslova nadšením bez sebe a běžel kus za ním...

V roce 2001 jsem poprvé v životě ukázala rozkvetlý kaštan druhému synu. Ten na něj sice letmo pohlédl, ale rychle se věnoval něčemu, co jeho zájem přitahovalo více – házení kamenů a klacků do kaluže, matláni bláta a stavění hráze z něj, pozorování much, které chodí po vodě v kaluži... Ani jeho můj „div světa“ příliš nezaujal...

Až letos jsem se dočkala - když strom uvidělo třetí dítě. Na otázku: „Líbí se ti?“ ona pozorně prohlédla strom od špičky ke kořenům (tím vyniklo, jak je proti němu maličká), smála se přitom a odpověděla: „Jo!“ Po chvíli ale zneklidněla a s nedočkávností a touhou, vlastní dvouletému děcku, úpěnlivě volala: „Ba-ba, Ba-ba!“ ukazujíc přitom prstem za les. Zjistila totiž, že jsme na místě, odkud je blízko k našim kamarádům a chtěla za nimi. A to „Baba“ neznamená ani zlá baba ani protivná baba ani jedubaba, ale je to zkratka jména, kterou si dívka pro svou kamarádku vytvořila: Maruška Babková – Ba-ba... Takže kvetoucí kaštan je sice prima věc, ale na světě je také spousta zajímavějšího: traktory, bláto, kameny, klacky, mouchy chodící po vodě, a hlavně – naši kamarádi... /M

NÁŠ ROZHOVOR

Pan Bohuslav Hrdina (1920) z Králík vzpomíná na válečné roky a mimoděk dokumentuje skutečnost, že obecně lidské vlastnosti jdou napříč národnostmi, rasami, vyznáním...

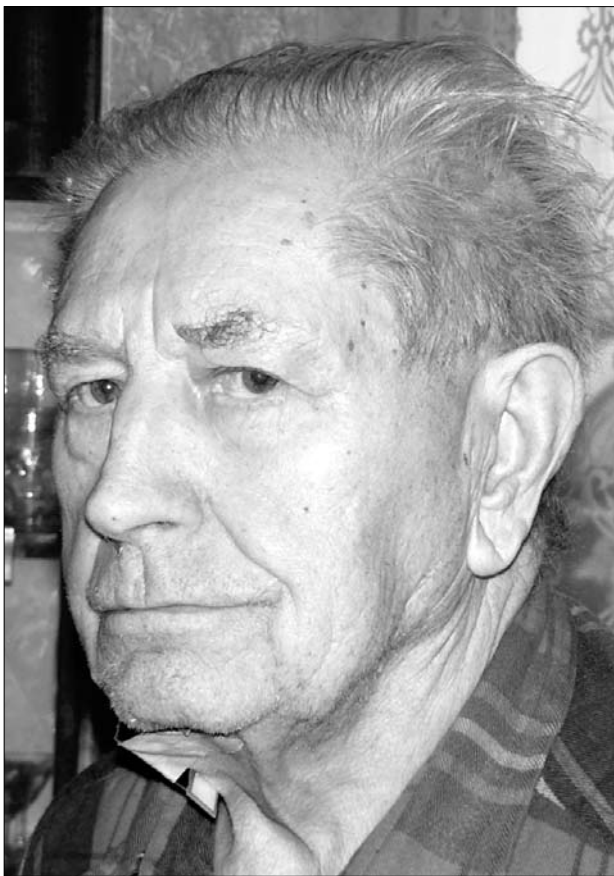
Mládí jsem prožil s bratrem a třemi sestrami v Líšnici. Škola byla vzdálená 6 km, takže jsme denně chodili pěšky, vzali jsme si dva krajíčky chleba, flašku mlíka a šli jsme. Cestou jsem chytal krtky. Tenkrát bylo hodně krtků, a když se seklo kosou do krtičance, tak se ztupila, takže táta mně dával za 1 krtka 1 korunu, to byl dobrý obchod. Za ty tržby jsem si kupoval pastičky, takže jsem chytal čím dál víc krtků, a táta mně pak dával už jen 50 halířů a pak už jen 20 halířů. Cestou do školy jsem si políčil pastičky, posbíral chycené krtky a ještě se přitom učil. Přišel jsem vždycky trochu ousanější, no tak cestou to uschlo a bylo to. Ty krtky jsem pak stahoval a kůže sušil, za jednu kůžku dávali 1 korunu. Jenže pak mně ty kůže, co jsem si schovával do krabice, někdo ukradl, měl jsem jich už 100 ks. Když jsme přišli ze školy, museli jsme ještě pomáhat doma v hospodářství.

Vždycky mě přitahovala zámečnickina nebo truhlářina, už jako kluk jsem si sestrojil ze starého kočáru šlapací vozeček nebo samostříl nebo jsem si udělal v lese posed. Ale protože nebylo nikde místo, dal mě táta vyučit mlynářem do Klášterce. Tam jsem měl tvrdý život. Paní mně pořád říkala, že toho hodně sním, spal jsem ve studený místnosti, takže mě zlobilo revma a angíny. Pak jsem ale přešel do Dolní Čermné k Pecháčkovi a to byl dobrý strejč – svěřil mně i kasu. Po válce ho komunisti zavřeli a mlýn mu sebrali. Pak jsem dělal v OEZ Sobkovic.

Ještě před válkou jsem vstoupil do Sokola a sloužil jsem hradeckým Sokolům jako spojka k předávání vzkazů. Po heydrichiádě jsem hledal cestu, jak vyváznout z ohrožení, protože Sokoly zavírali do Osvětimi nebo Mauthausenu. Byli jsme ještě s jedním vysláni do Jugoslávie, a ten druhý, když uviděl hraniční patníky, dostal strach a řekl, že dál nepůjde. Byla zima, jeli jsme na lyžích. Jenže to už nás obestoupili jugoslávští financí a odvezli nás na stanici, kde nás nechali vyspat do rána. Ráno nás přivezli na hranice a ten druhý se utřhl a ujížděl zpátky na rakouskou stranu, a protože neměl ani peníze ani jídlo, to jsem měl v ruksaku já, utíkal jsem za ním taky.

Pak jsem byl vyslán do Německa. Tady jsem se chtěl nechat zaměstnat ve fabrice na výrobu traktorů a přitom si oběhnout lodě na Rýnu. Měl jsem v úmyslu nechat se najmout v Mannheimu jako topič nebo stroj-

ník na remorkéru a dostat se do Basileje, kde už byla veškerá velvyslanectví. Jenže mě zadrželi ve vlaku, že si mě musí prověřit. Ze služebny mě odtransportovali zpátky do Prahy na gestapo na Pankráci. Byl jsem na společné cele s přednostou stanice ze Železného Brodu, ten byl velitelem cely, s dvěma doktory, jeden generál tam byl, senátor, nějaký Zapletal a jeden Žid. Když přišel esesman na kontrolu, postavili jsme se do řady do pozoru a velitel cely hlásil: „Cela ta a ta, stav: sedm mužů a jedna svině židovská.“ Takhle to musel říct. Pak esesman zkontroloval, jak jsou složené deky, kouknul na záchod a říká: „To je sněhově bílý?!“ a hejtmánek mu odpověděl, že každý den čistíme záchod pískem, jenže už to byl starý litinový glejtovaný záchod, místy prodřený, takže nejde lépe umýt. A ten Němec mu odpověděl: „Dobře, když to je čistý, tak do toho dostaneš oběd!“

Skořepa vždycky vydával jídlo, řekl tomu hejtmánkovi, ať si vycáká vodu z mísy a do záchodu mu nalil dvě sběračky šlichty, protože měl jako velitel cely nárok na dvojitou porci. A hejtmánek to snědl...

Věděl jsem, že nesmím při výsleších nic říct, protože by přišla o života spousta lidí. Já trnul hrůzou, protože třeba u mého bratra byl schovaný zástupce náčelníka Sokola. Takže jsem zarytě mlčel, nic ze mě nevytloukli ani jsem jim nic nepodepsal, ale rozbili mi páteř, takže dodnes špatně chodím. Spoluvězni na cele se o mě starali, dávali mi obklady, krmlili mě, takže jsem to nakonec nějak rozhodil. U jednoho nepozorného člověka v Hradci ale stejně našli adresy členů Sokola, takže všechny zavřeli a spoustu z nich popravili.

Mě pak odvezli do Norimberka. Jel se mnou nějaký vysoký německý hodnostář a já se mu opovážil říct, že jsem celý den nic nejedl, jestli by mně něco nekoupil a z boty jsem vytáhl asi 300 korun. On mě zavedl na nástupiště, kde jezdily vojenské transporty a dávali tam jejich vojákům kroupovou polívku, dost velké porce to byly. Tam dal sestře, která jídlo vydávala, pokyn, ať mi dá jídlo. Já to samosebou rychle zblajznul a on – ať mi dají ještě jednu porci. Sestře to bylo divné, tak se ptala, co jsem zač. A on jí okřiknul, ať se nezajímá a dá mi jídlo. Tak já jedl, jenže pak mi došlo, že se nesmím moc přejíst, abych neměl zažívací potíže, tak jsem zbytek nechal. Ten člověk, i když měl frčky ve zlatě a každý se ho bál, měl v sobě kus lidskosti...

Ve věznici v Norimberku mě zavedli k výslechu, obviňovali mě, že jsem měl nepřátelské úmysly a řekli mi, že soud bude v Berlíně. Oni se musejí navzájem dost zaměstnávat, protože měli strach z východní fronty, a kdyby nevykazovali práci, tak jdou na frontu. V Berlíně jsem skončil u lidového soudu – vyparáděné sály, taláry, jako přisedící tam byli dva generálové, (ti patřili přece na frontu a ne aby se váleli někde po soudech!) U dveří na stole ležela železka a to bylo špatné znamení, to znamenalo smrt. Státní návladní promluvil: „Je přijatelné, že Hrdina je nepřátelský založen vůči Velkoněmecké říši a jejímu Vůdci, proto navrhuji trest smrti a nic jiného než trest smrti!“ Pak jsem dostal slovo já - hájil jsem se, že jsem měl v pořádku doklady, že jsem si jen sháněl práci a nepřijel za účelem špionáže. Po poradě soudu jsem dostal 6 roků a odvezli mě do Straubingu. Tady jsem byl 2 roky – od dubna 1943 do dubna 1945. Původně to byla věznice pro homosexuály a sexuální devianty, kteří museli nosit zelenou pásku a zacházeno s nimi bylo velmi tvrdě. Cely byly velmi malé, asi 3,5x1,6 m, v podstatě samoty, věznici lemovala 6 m vysoká zeď. Během války

změnila věznice své poslání a končili zde „obyčejní“ nepřátelé Říše – Češi, Slovinci, Holanďani, Rakušáci, pár Němců... V té době už na cele nebyl nikdo sám, a těsně před koncem války se tam tísnilo až 12 lidí, protože se sem stahovali vězni z jiných koncentráků a věznic, jak postupovala fronta. Němci potřebovali stále více místa, a proto naháněli „zelené“ vězně do předních frontových linií nebo do Mauthausenu, kde je zlikvidovali. Ve věznici jsme vůbec nesměli mluvit, jedině v dílně při svačině byla možnost si trochu promluvit. V dílnách se pletly ponožky, šily se boty, byla tu zámečnická dílna, klempírna, svařovna, lisovna... Třeba jsme měli normu 24 párů ponožek a ti „zelení“, aby se udrželi při životě, dělali až 52 párů. Když nebyla

práce v dílnách, vydával jsem jídlo - to byla taková „lepší“ služba. Já jsem se jim totiž náramně hodil, protože jsem uměl udělat nebo opravit všechno, co potřebovali. Měl jsem před sebou na kšandách ohromnou putnu a sběračkou dával slichtu. Tak jsem viděl lidi, co se pokusili o útěk, jak je zakovali do řetězů a na nohou měli kouli, hrozně nařikali a hrozně zkusili, protože jim pod řetězy odumíralo maso, na noc neměli deku. Já byl za nějaký prohrěšek tříkrát asi na týden v železných klecích, kde byl jen kousek chleba a dva litry vody na den, bez deky...

Ke konci války pro nás byly velkým ohrožením spojenecké nálety. Jednou jsem byl svědkem rozbombardování sousední budovy, která sloužila jako nemocnice. Ze změtí cihel, betonu, skla, dřeva, bezvládně visely v otevřených patrech nemocniční postele... Na ten pohled nezapomenu. Tlakové vlny nám zlikvidovaly skla v oknech, přičemž ze skel nebyly vůbec žádné střepiny - rozpadly se v prach, takže jsme pak v noci mrzli. Na dvoře stavěli Němci ke konci války katovnu, protože do té doby vozili popravy do Mnichova, ale našťásti už ji nestačili dokončit...

Jednou mě zavolal bachař a musel jsem s ním jít na bachimru. Tam visel ohromný obraz Hitlera a on mi poručil, ať ho sundám dolů. Trochu jsem zaváhal, přece jen to byl jejich bůh, ale sundal jsem ho a pak mi řekl, ať ho strčím za jarmaru. Tak jsem ho dal za skříň a on na mě zařval, ať ho vytáhnu a otočím obrazem ke zdi. Tak jsem zjistil, že se něco děje. Když se pak střídaly stráže, dal jsem si na cele stolek pod okno a křičel na nádvofi: „Hoši, něco se děje, sundával jsem obraz Hitlera!“ 25. dubna 1945 nás vzbudilo bouchání na kolejnice, otvírali cely a křičeli na nás, ať si vezmeme deku a misku a jdeme ven. Věznice se evakuovala. Venku nás řadili po 100 mužích. Neví se, jestli nás bylo 4500 nebo 6500. V tom zmatku se ke mně přitočil jeden mladý muž a já se ho ptal, kde se tady vzal. On mi řekl, že je z bloku, určeného na smrt, že ve zmatku přeběhl k nám. Poradil jsem mu, ať si sundá číslo, kdyby nás začali sortýrovat podle čísel, aby mohl případně říct jiné číslo nebo jiné jméno. Proslechlo se, že jdeme na transport smrti do Dachau, kde má dojít k naší likvidaci. Čekalo nás asi 130 km. Měli jsme jen lehké šaty a na nohou dřeváky, někteří neměli ani to... První noc to šlo, protože nepršelo. Zahnali nás jako stádo na pastvisko, leželi jsme vřady po třech, takže jednu deku jsme si dali pod sebe a dvěma jsme se přikryli. Ale druhý den přišlo a do toho padal sníh, takže jsme byli za chvíli skrz naskrz mokří. To jsme přes noc klečeli tři vedle sebe a přikryli se dekou, aby voda stékala dolů. Kdo se ráno nemohl postavit na nohy, toho zastřelili. Vězni umírali cestou hladu, vysílením, ubitím, zastřelením... Mrtvá těla házeli do jam, vykopaných podél cesty... Zajímavé na naši kolonu reagovali němečtí civilisté, téměř bez výjimky účastně. Zejména venkovské ženy projevo-

valy značnou odvalu, když nám přes zákaz a výhrůžky násilím přinášely mléko nebo chléb. Jedna žena nám nesla ošatku vajec, ale strážný je rozšlapal a ženě dal ránu holí... My jsme měli zpočátku na den krajíček chleba, ale pak jsme šli o hladu, protože automobil s proviantem zmizel. Šli jsme několik dní a já jsem stále měnil trojici, protože jsem sháněl partáka k útěku. Taky jsem šel s jedním Holanďanem, který mi říkal, že má rád Čechy, protože jsou upřímní... Do Dachau nám zbývala už jen hodina cesty, když přijela motospojka se vzkazem, že Dachau už je obsazené a máme jít zpět. Tu noc jsme spali poprvé pod střechou, ve stodole na slámě. Cestou zpět jsme museli jít kolem muničního auta, které rozstřílela americká letadla a které stále bouchalo. Dva kluci přede mnou to odnesli - jeden si držel roztržené břicho a volal: „Bože, je konec války a já umřu!“ Lidi ve válce neznamenaají vůbec nic, umírají jak zvířata na porážce... Německá armáda postupně skládala zbraně, někteří vojáci se zbavovali uniformy, přebytky jídla dávali nám a všude byl hrozný zmatek, čehož jsme tři využili a foukli do lesa. Rozdělili jsme se a zalehli do obilí. Měli jsme vypočítané, že příští den bychom měli potkat Američany. Za lesem jsme šli do nějaké chaloupky vyprosit si pár brambor, které jsme si na ohni upekli. Z jahodového listí jsme uvařili čaj. Pak jsme šli zpět do chalupy vrátit dědovi kyblík od brambor a on mě zavedl na roh baráku a ukázal mi v dále americké tanky. Dali jsme si na hole bílé hadry a šli jsme proti těm tankům. Viděli jsme, jak se jejich hlavně stácejí na nás. Ještě jsem říkal klukům, ať se rozeoustoupí, kdyby to na nás vypálili, abychom to neodnesli všichni tři. Ale oni už nám mávali a bylo po válce... Černoši nám tam postavili stan, nanosili do něj hoblovaček, dali nám balíčky od Červeného kříže. Do angloamerického zajateckého tábora, kde bylo 60.000 lidí, nás nepustili, báli se náказы. Já jsem pak dostal vysoké horečky a Američani mě odvezli do Plzně do nemocnice, kde mě vyléčili.

Pak jsem přijel domů a bratr mně říkal, ať jdu pracovat k němu do hospodářství, ale přišli za mnou z okresu, že potřebujou komisaře do správní komise. Tak jsem se octnul tady na Králicku. Po odsunu Němců se zrušila správní komise a udělal se národní výbor a pak jsem šel do továrny. První odsun byl strašně divokej. Přišlo nařízení z okresu, že v určitou hodinu musí být seřazeni Němci k odsunu. Přijeli finaci, Němci jim museli odevzdat zlato, prsteny a cennosti (ledaskterý financ strčil něco do kapsy), a šli směrem na Dolní Orlici a Dolní Lipku do Mezilesí. Jenže druhý den přišli zpět, protože Rusové zabrali polskou Ukrajinu, Poláci odsunuli tady do Pruska a oni tam ty Němce nechtěli. V té době už sem ale chodili dosidlenec, takže německé domy už byly zabrané, takže tam chvíli bydleli všichni pohromadě... Ty legální transporty byly dva nebo tři, v Dolní Lipce je vagonovali, dostali vojenskou ochranu

a odvezli je na místo určení. Podobně divoce probíhal i odsun Čechů z pohraničí v roce 1938, jak víme... Když jsem přišel z války domů, neměl jsem ani co na sebe, protože všechno šatstvo mně sežrali moli. Příbuzní mi pomohli a ušili mi nějaké košile a kalhoty, jenže pak přišli Rusové a sebrali mně to. Tak mně vypomohli z kláštera na Hedečci a dali mně nějaké šaty i ručníky...

Pan Hrdina při svém vyprávění vzpomněl i na své setkání s Juliem Fučíkem cestou k výslechu do Pečkova paláce. Fučíka líčí jako růžovolicího člověka s určitými výsadami, který mohl např. nosit bradku, jinak nepovolenou:

„Při převozu jsem se ho ptal: „Jedu k prvnímu výslechu, co mně můžeš poradit?“ Fučík odpověděl: „Jestli se chceš zachovat, musíš mluvit pravdu!“ To mi teda poradil! Němci Fučíka zmlátili, a protože se bál dalšího „nátěru“, tak jim řekl všechno možný, a měl se za to moc dobře...“ hodnotí pan Hrdina, který má na toto téma řadu novinových článků. V jednom z nich Jožka Baxová, u které Fučík ilegálně přespával, líčí Fučíka jako charismatického veselého člověka, který měl rád lidi, ale i jeho porušování pravidel ilegality a zbytečné riskování. V jiném článku Marie Zápotocká svědčí o jeho výsadním postavení na Pankráci i v Pečkárně, Fučík měl údajně volný přístup do místnosti, kde probíhaly výslechy, měl s gestapáky důvěrné vztahy, viděla ho jist párek nebo kouřit cigarety. (časopis Národní osvobození)

Fučík byl v době komunismu stylizován do role jednoho z hlavních mužů druhého odboje. KSČ si ho pro tuto roli vybrala hned po válce a houževnatě ji hájila. Historik, doc. Rudolf Kučera z Institutu politologických studií, k tomu říká: „Je zřejmé, že Fučík psal „Reportáž“ s určitým záměrem. Chtěl sám sebe očistit a vytvořit o sobě heroický obraz pro budoucnost. Vedení KSČ pak vytvořilo kult národního hrdiny, i když si bylo vědomo, že je v rozporu s historickou pravdou, a dokonce šlo tak daleko, že z něho udělalo vůdce komunistického i celonárodního odboje. Přitom ve skutečnosti Fučík nebyl ani členem ústředního výboru, natož pak hrdinou odboje – takovými byli např. Jan Zika nebo Cyril Šumbera. A už vůbec nebyl hrdinou celonárodního odboje, měl pouze posloužit k tomu, aby byli skuteční hrdinové vymazáni z paměti národa.“

A jakou povahu měla Fučíkova spolupráce s gestapem? K tomu R. Kučera dodává: „Fučík nebyl konfidentem gestapa. Konfident nebo agent je určitá policejní kategorie, která vyžaduje určité náležitosti. Fučík byl něco jiného – zbabělec a zrádce, který ze strachu před bolestí a smrtí vyzradil další odbojáře. Můžeme mít sebevětší pochopení a soucit s jeho tragickou situací, ale nemůžeme vymazat ten fakt, že vydal stejnému smrtelnému ohrožení další lidi. Musíme mít soucit a pochopení i s těmito lidmi...“ (Lidové noviny 17.1.1996) /M

Před časem probíhala v ČT anketa o Největšího Čecha, kde se vaše matka umístila na 36. místě - skončila například za Jaromírem Jágrem, Karlem Gottem či Danielem Landou. Zaregistrovala jste to?

Ó ano, to jsem zaregistrovala. Byla jsem spíš překvapená, že ji tam lidé vůbec zařadili, a nevidilo mi, že se umístila až tak daleko. Ji už přece mnoho lidí nepamatuje a nemůže konkurovat těmhle sportovním a mediálním celebritám.

Věříte, že pravda vítězí, jak se píše na české prezidentské standartě?

Já si myslím, že nakonec jo. Jenomže to dá fušku, jak říkal Jan Masaryk. A taky jí to trvá nějak moc dlouho.

Řekla byste, že váš život byl spíš nešťastný nebo šťastný?

Mě se lidé často ptají, jak jsem to vlastně všechno zvládla. Ale můj život byl nakonec spíš šťastný, protože já jsem si vždycky přála mít velkou rodinu a spokojený rodinný život, a to se mi vyplnilo.

Jana Kánská (73) je jediné dítě JUDr. Milady Horákové, právničky, členky národně sociální strany, političky, poslankyně, která byla za války vězněna nacisty, mučena, dokonce jí hrozil trest smrti. Komunisty zatčena v září 1949, ve vykonstruovaném monstrprocesu „s reakčními zločinci, kteří ve službách západních imperialistů organizovali obnovu kapitalismu“, odsouzena k trestu smrti, 27. 6. 1950 popravena. Proces Horáková a spol. byl včetně navazujících 35 procesů největší v zemi. Souzeno bylo celkem 639 lidí, deset popraveno, ostatní dostali celkem 7850 let vězení. Ojedinělé bylo, že byla v politickém procesu popravena žena. Po exekuci vyrůstala Jana u své tety, nesměla studovat, v roce 1968 se vystěhovala do USA. Je vdána za profesora ekonomie Karla Kánského, mají dvě děti a tři vnoučata. Milada Horáková byla rehabilitována v roce 1990, v roce 1991 in memoriam vyznamenána Řádem T. G. M. Vlani v listopadu oceněna americkou Medailí svobody. Magazin LN 25. května 2007

RODIČŮM DO UCHA, ABY DĚTI NESLYŠELY

Když si děčka přinesou ze školy vysvědčení, nasadí si rodiče brýle a vrásky. Vždycky tomu tak bylo. Abychom rodiče v jejich pocitu nadřazenosti poněkud zmátli, nadiktujeme jim tuhle kurzívku. Do ucha, aby děti neslyšely. Nedávno jsem u něho zahlédl malý notýsek. Vyptával jsem se a chlapec se zapýřil jako básník, kterému se díváte přes rameno do remingtonky. Potom mne zatáhl do kuchyně. Tam se ukázalo, on mi to ukázal, že si založil jakousi třídní knihu pro své oba rodiče. Uděluje jim v ní křížky a hvězdičky, zapisuje si jejich chování, všechno velkými, zřetelnými tiskacími písmeny. Na tvrdá a měkká i a y moc nedbá. Není formalista. Listoval jsem se zájmem v notýsku a našel všelijaké půvabné zápisy. Například: „Úterí. Tatínek řval. Maminka hodná.“

Následovalo několik stránek vyplněných abstraktním uměním, které je cizí našemu lidu. Pak přišel další soud:

VÝZVA

V těchto dnech si připomínáme 65. výročí atentátu na Heydricha a následného vypálení obcí Lidice a Ležáky.

Tyto události souvisejí i s výsadkem českých parašutistů skupiny Silver A, jehož členové se pohybovali především na území Pardubic a spolupracovali s řadou statečných občanů. Po zradě Karla Čurdy (prozradil gestapu i pardubickou skupinu odboje), bylo 40 spolupracovníků Silver A na Zámečku v Pardubicích 9. července 1942 popraveno. Zatčení, vyslýchání a mučení byli např. manželé Hladěnovi a Krupkovi, hoteliér Košťál s manželkou nebo knihovník Josef Hrdina s manželkou Zdeňkou z ústeckých Kerhartic.

František Hladěna, kterému se podařilo vetřít mezi gestapáky (prodával jim auta a mnoho na ně věděl), byl pro Němce kompromitující postavou. Při výslechu jej zřejmě gestapáci vyhodili z okna. Svědkem jeho umírání na ulici byl P. Karel Výprachtický, v té době kaplan v Pardubicích. Ve zповědnicí zaslechl, že se venku něco děje. Vyběhl z kostela směrem k sídlu gestapa, na ulici uviděl ležícího muže a kolem německé vojáky. Ti kupodivu kněze u umírajícího nechali.

Karel Výprachtický se z Hladěnovými znal, oddával je a se starostí je vícekrát varoval, aby Němce nepodceňovali.

Prosíme Vás, neznáte někdo další podrobnosti o této události? P. Karel Výprachtický byl skromný, ale třeba někomu z vás něco o této události vyprávěl. Dejte případně vědět na letohradskou faru. Děkujeme.

Foto: Zdeněk Klučka Jana Kalousková

„Pátek. Tatínek zase řval. Maminka bila hodná.“

Zeptal jsem se ho opatrně, proč si nezaznamenává datum.

Podíval se na mne překvapeně a prohlásil: „To bych přece zapomněl, že to bylo v úterý.“

Neděle přinesla jistou změnu:

„Víte. Tatínek hodný. Maminka taky hodná.“

Chtěl jsem listovat dál, když tu vrzly dveře a on bleskurychle schoval zápisník pod kredenc. Za chvíli byl vzduch zase čistý. Omluvil se lapidárně:

„Kdyby to četli, tak by řvali oba.“

Jan Skácel

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

sobota 9.6. 19 h. Lukavice
neděle 10.6. Slavnost Těla a Krve Páně
7.15 h. Letohrad Gn 14,18-20
8.45 h. Mistrovice Ž 110
10.15 h. Orlice 1 Kor 11,23-26
Lk 9,11b-17

pátek 15.6. Slavnost Nejsv. Srdce Ježíšova

sobota 16.6. 19 h. Mistrovice
neděle 17.6. 11. v mezidobí sbírka na orlický kostel
7.15 h. Letohrad 2 Sam 12,7-10.13
8.45 h. Lukavice Ž 32
10.15 h. Orlice Gal 2,16.19-21
Lk 7,36-8.3

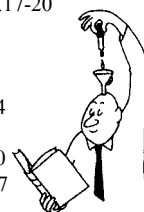
sobota 23.6. 19 h. Lukavice
neděle 24.6. Slavnost Narození sv. Jana Křtitele
v Mistrovicích poutní slavnost
7.15 h. Letohrad Iz 49,1-6
8.45 h. Mistrovice Ž 139
10.15 h. Orlice Skt 13,22-26
Lk 1,57-66.80

pátek 29.6. Slavnost sv. Petra a Pavla, apoštolů
sobota 1.7. 19 h. Mistrovice
neděle 2.7. 13. v mezidobí
7.15 h. Letohrad 1 Král 19,16b.1921
8.45 h. Lukavice Ž 16
10.15 h. Orlice Gal 5,1-13-18
Lk 9,51-62

čtvrtek 5.7. Slavnost sv. Cyrila a Metoděje, patronů Evropy

sobota 7.7. 19 h. Lukavice
neděle 8.7. 14. v mezidobí
7.15 h. Letohrad Iz 66,10-14c
8.45 h. Mistrovice Ž 66
10.15 h. Orlice Gal 6,14-18
Lk 10,1-12.17-20

sobota 14.7. 19 h. Mistrovice
neděle 15.7. 15. v mezidobí
7.15 h. Letohrad Dt 30,10-14
8.45 h. Lukavice Ž 69
10.15 h. Orlice Kol 1,15-20
Lk 10,25-37

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad • Redakce: Iva Marková, Miloslava Šejvlová, Václav Vacek, jazyková úprava Jana Kalousková, e-mail: ivamarkova@tiscali.cz • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741